

LIPIEC-SIERPIEŃ 2025

„Monitor chiński” analizuje i komentuje bieżącą sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną w Chińskiej Republice Ludowej ze szczególnym uwzględnieniem działań rządu oraz dyplomacji rządowej i partyjnej.

MGR JOANNA NAWROTKIEWICZ

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet Łódzki

MONITOR CHIŃSKI

LIPIEC-SIERPIEŃ 2025

PEKIN I TAJSKO-KAMBODŻAŃSKI PROCES POKOJOWY – GRA POZORÓW

Mimo licznych prób i zapewnień o „konstruktywnej roli” czy „obiektywnym i sprawiedliwym” wsparciu, Chiny nie zdołały przeprowadzić procesowi mediacji konfliktu granicznego pomiędzy Tajlandią a Kambodżą, który eskalował pod koniec lipca 2025 roku. Główną rolę w procesie pokojowym odegrały USA (a zwłaszcza groźba nałożenia wysokich ceł na oba te kraje) i Malezja w ramach ASEAN, co podważyło dyplomatyczne wysiłki Chin. Choć dla Pekinu była to okazja, aby ocieplić wizerunek i udowodnić, że jest odpowiedzialnym mocarstwem, nieufność sąsiadów i pierwszeństwo mechanizmów regionalnych unaocznili ograniczenia tych ambicji.

I. DZIAŁANIA RZĄDOWE

3 lipca: Pekińska Komisja ds. Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast i Wsi, Biuro Nadzoru Rynku wspólnie z innymi instytucjami opublikowały projekt regulacji działalności podnajmu mieszkań przez osoby fizyczne. Dokument odpowiada na patologie związane z ekstensywnym podnajmem mieszkań, co znacząco podwyższa ceny czynszu na rynku i ogranicza ochronę najemców. Projekt zakłada, że osoby podnajmujące dziesięć lub więcej (!) lokali będą musiały zarejestrować działalność gospodarczą i podlegać nadzorowi branżowemu; ponadto przewiduje się obowiązek umieszczania kaucji w miejskim systemie powierniczym, ograniczenie pobierania czynszu z góry (powyżej trzech miesięcy pod nadzorem), a także włączenie lokalnych urzędów i platform internetowych w codzienną kontrolę rynku. Władze wskazały, że regulacje mają przeciwdziałać nadużyciom podwynajmujących i zapewnić stabilność oraz transparentność rynku najmu.

Projekt stanowi kolejne działania władz mających na celu ustabilizowanie rynku mieszkaniowego; m.in. w drugiej połowie lipca władze centralne opublikowały regulacje dotyczące praw i obowiązków wynajmujących (fizycznych i profesjonalnych), najemców czy agentów nieruchomościowych.

7 lipca: Ministerstwo Przemysłu i Technologii Informacyjnych opublikowało dokument przedstawiający propozycję Chin dotyczącą międzynarodowych standardów systemów jazdy samochodów

autonomicznych. Dokument „odpowiada na pilne potrzeby w zakresie bezpieczeństwa i weryfikacji systemów autonomicznych” – opisuje procesy oceny i metody testowania owych pojazdów, a także wskaźniki złożoności, ryzykowości i występowania scenariuszy. Standardy mają zapewnić spójne ramy od projektowania po symulację, budowę wspólnych zestawów scenariuszy i obiektów testowych. Ministerstwo podkreśliło, że jego wdrożenie wzmacnia globalny konsensus w dziedzinie testowania autonomicznej jazdy i zwiększa udział Chin w tworzeniu międzynarodowych norm motoryzacyjnych.

Dokument wprowadza kolejne z serii normy dotyczące samochodów autonomicznych, stanowiące odpowiedź na zdarzenia takie jak śmiertelny wypadek samochodu Xiaomi w marcu 2025 roku.

7 lipca: Ministerstwo Spraw Obywatelskich przedstawiło postępy w rozwoju usług opieki nad osobami starszymi. Zadeklarowano, że od początku realizacji 14. Planu Pięcioletniego przeprowadzono modernizację mieszkań dla 2,08 mln seniorów w trudnej sytuacji i udzielono 840 tys. gospodarstw dotacji na zakup produktów przyjaznych osobom starszym. Zapowiedziano także ogólnokrajową akcję „Sezon konsumpcji usług opiekuńczych” (lipiec–grudzień), mającą pobudzać rozwój „srebrnej gospodarki”.

Jednocześnie wydano „Plan awaryjny na wypadek nagłych zdarzeń w domach opieki”, określający procedury reagowania, koordynacji i relokacji seniorów podczas klęsk żywiołowych, wyraźnie odpowiadający na ostatnio występujące katastrofy naturalne. Warto jednak nadmienić, że niecały miesiąc później wskutek powodzi w Pekinie zginęło 31 osób z domu opieki położonego na terenach, na których nie przewidywano takiego zdarzenia, a w związku z tym nie opracowano jego planu ewakuacji. Władze przyznały istnienie luki prawnej.

10–15 lipca: W Zhejiangu odbyło się ósme Forum Rozwoju Młodzi Między Cieśninami. W wydarzeniu uczestniczyło około 1000 młodych osób, z czego przeważającą większość (700) stanowili Tajwańczycy. Forum obejmowało atrakcje takie jak: interakcje z robotami humanoidalnymi, wykłady z zakresu dziedzictwa niematerialnego, kręcenie krótkich filmów, warsztaty kulturalne, a także ćwiczenia sportowe i dzielenie się historiami życiowymi. Inicjatywa podkreślała wspólne dziedzictwo kulturowe obu stron, wzmacnianie tożsamości kulturowej oraz promowanie współpracy edukacyjnej, artystycznej i przedsiębiorczej dla młodych Tajwańczyków na kontynencie.

18 lipca: Ministerstwo Edukacji wydało ostrzeżenie dotyczące wyjazdów na studia zagraniczne na filipińskie uczelnie. Za jego powód ministerstwo wskazało rzekome częste przypadki przestępstw wymierzonych w obywateli

chińskich. Jest to drugi taki komunikat opublikowany w tym roku; pierwszy dotyczył wyjazdu do USA. Ostrzeżenie wskazuje na ciągle pogarszające się stosunki chińsko-filipińskie.

21 lipca: Chińskie Centrum Informacji Sieciowej (CNNIC) opublikowało coroczny „Raport statystyczny o rozwoju internetu w Chinach”. Według danych liczba chińskich użytkowników sieci osiągnęła 1,123 mld, a wskaźnik penetracji internetu wyniósł 79,7% (dla porównania – w Polsce jest to 95,95%). Szczególny wzrost odnotowano wśród osób starszych (161 mln użytkowników, 52% penetracji internetu) oraz mieszkańców wsi (322 mln użytkowników, 69,2%). CNNIC zadeklarowało także osiągnięcie pełnego dostępu szerokopasmowego na poziomie gminnym (w Polsce tylko 1,2% gospodarstw domowych nie posiada tej możliwości).

26 lipca: Premier Li Qiang uczestniczył w inauguracji Światowej Konferencji Sztucznej Inteligencji w Szanghaju. W swoim wystąpieniu podkreślił, że AI staje się nowym silnikiem rozwoju gospodarczego, ale jej rozwój wymaga równowagi między innowacją a bezpieczeństwem. Zaproponował trzy kierunki działania: zapewnienie powszechnego dostępu do owoców rozwoju sztucznej inteligencji, pogłębienie międzynarodowej współpracy przy innowacjach oraz stworzenie globalnych ram zarządzania technologią. Li zapowiedział również, że Chiny są gotowe dzielić się doświadczeniami w ramach inicjatywy „AI Plus” oraz popierają powołanie Światowej Organizacji Współpracy w obszarze sztucznej inteligencji. Wydarzenie zakończyło się przyjęciem „Planu działania na rzecz globalnego zarządzania AI”, wzywającego do współpracy międzynarodowej pod auspicjami ONZ. W wydarzeniu uczestniczył sekretarz generalny ONZ António Guterres oraz ponad tysiąc przedstawicieli świata nauki, biznesu i polityki.

1–5 sierpnia: Na Morzu Japońskim odbyły się wspólne ćwiczenia wojskowe Chin i Rosji „Maritime Interaction-2025” w zakresie „wspólnego utrzymania bezpieczeństwa strategicznych szlaków i reagowaniu na zagrożenia w zachodnim Pacyfiku”. Ćwiczenia objęły działania morskie i powietrzne, w tym ratownictwo okrętowe, wspólne operacje przeciwokrętowe czy obronę powietrzną i rakietową. W ćwiczeniach uczestniczyły m.in. chińskie niszczyciele rakietowe Shaoxing i Urumqi, okręt zaopatrzeniowy Qiandao Lake, okręt ratowniczy Xihu oraz rosyjskie okręty Admiral Tributs i Loud. Po zakończeniu manewrów odbyto wspólny patrol morski w „wodach Pacyfiku”.

21 sierpnia: W Lhasie odbyły się obchody 60. rocznicy utworzenia Tybetańskiego Regionu Autonomicznego. Warto zaznaczyć, że jest to rocznica utworzenia nowej jednostki administracyjnej Chin w 1965 roku, choć

„wyzwolenie” Tybetu przez Armię Ludowo-Wyzwoleńczą nastąpiło już w 1951 roku. W obchodach uczestniczyło około dwudziestu tysięcy osób „wszelkich etniczności”, w tym Xi Jinping, Przewodniczący Ludowej Politycznej Konferencji Konsultatywnej Chin Wang Huning, Sekretarz Sekretariatu KC KPCh Cai Qi i inni przedstawiciele najwyższych władz państwowych i partyjnych. W trakcie uroczystości podkreślono osiągnięcia regionu w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, systemu autonomii etnicznej, jedności narodowej oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

27 sierpnia: Ministerstwo Transportu przedstawiło wartość szkód wyrządzonych przez trwające całe lato ulewne deszcze i powodzie. Od początku sezonu powodziowego (1 lipca) szkody w infrastrukturze drogowej wyniosły ponad 16 mld juanów w 23 prowincjach i regionach Chin. Najbardziej dotknięte zostały rejony północne takie jak okolice Pekinu i prowincja Hebei. Rząd centralny przeznaczył 540 mln juanów na pilne naprawy, a łączna pomoc kryzysowa od kwietnia wyniosła 5,8 mld juanów. Według Ministerstwa ds. Zarządzania Kryzysowego w samym lipcu straty ekonomiczne wynikające z powodzi, osunięć ziemi, trzęsień ziemi i susz wyniosły 52,2 mld juanów. Władze podkreślają, że rosnące ryzyko klimatyczne zwiększa presję na już zadłużone samorządy, ograniczając ich zdolność do finansowania usług publicznych i wsparcia gospodarczego.

W sezonie letnim problemem były także susze, przez które władze centralne muszą dofinansowywać sektor rolniczy; przykładowo prowincja Henan otrzymała subsydia w wysokości ponad 130 milionów juanów.

29 sierpnia: Biuro Polityczne KPCh omówiło „Regulamin pracy ideologiczno-politycznej partii” oraz projekt ustawy o promowaniu jedności i postępu narodowego. Podkreślono kluczową rolę pracy ideologiczno-politycznej w jednoczeniu członków partii, „wzmacnianiu świadomości politycznej” i „kształtowaniu konsensusu”. Z kolei planowana ustawa ma przekształcić „osiągnięcia partii w pracy etnicznej” w ramy prawne, wzmacniając poczucie wspólnoty narodowej i integrację wszystkich grup etnicznych. Podczas spotkania omówiono również kwestię przeciwdziałania katastrofom naturalnym.

KOMENTARZ

W 2025 roku Chiny doświadczyły dotkliwych susz w północnych i centralnych prowincjach oraz niszczycielskich powodzi na południu i w północnych aglomeracjach, które spowodowały straty o wartości kilku milionów juanów. Takie anomalie pogodowe coraz częściej wpisują się w chiński krajobraz klimatyczny; szacuje się, że od 1984 do 2015 roku szkody wyrządzone zmianami klimatycznymi kosztowały chińską gospodarkę średnio siedem miliardów rocznie. Północ, od dawna borykająca się z chronicznym deficytem wody, mierzy się ze spadkiem zasobów wód gruntowych i narastającymi tego konsekwencjami w rolnictwie, podczas gdy południe, od zawsze obfite w opady, coraz częściej zmagają się z powodzią. Oba te kryzysy wskazują na poważne wyzwanie możliwej destabilizacji gospodarki wodnej, co miałyby konsekwencje nie tylko lokalne, ale i dla całego kraju.

Państwo chińskie od wieków starało się kontrolować gospodarkę wodną; Xi Jinping również wielokrotnie podkreślał egzystencjalną wagę bezpieczeństwa wodnego i jej przełożenie na legitymizację władzy. Najśłynniejszym przykładem prób wpływu na warunki naturalne jest prawdopodobnie Zapora Trzech Przełomów w centralnej prowincji Hubei otworzona w 2003 roku. Jednak mimo ogromnych nakładów na infrastrukturę gospodarki wodnej (w zeszłym roku było to około jednego tryliona juanów), zjawiska ekstremalne występują z rosnącą intensywnością i nieprzewidywalnością. Imponujące inwestycje ograniczają część ryzyka, lecz nie zastępują potrzeby systemowej adaptacji do zmian klimatycznych – zarządzania popytem, efektywnej alokacji czy bodźców do redukcji nadmiernego zużycia wody w rolnictwie i przemyśle. Strukturalne nieefektywności utrzymują się jednak od lat; ceny wody pozostają sztucznie zaniżone, a energochłonne i wodonośne gałęzie przemysłu – elektrownie węglowe czy centra danych – skoncentrowane w regionach narażonych na suszę. Dopiero w 2024 roku wprowadzono podatek wodny, który zwiększał koszty dla przedsiębiorstw zużywających duże ilości wody i usprawniał jego ściegłość.

Skutki gospodarcze i społeczne katastrof naturalnych są coraz wyraźniejsze. Rolnictwo, pochłaniające ponad połowę chińskich zasobów wodnych, najmocniej odczuwa skutki suszy, co zwiększa ryzyko dla bezpieczeństwa żywnościowego – obszaru kluczowego dla legitymizacji KPCh. Deficyty

hydroenergetyczne jak w Syczuanie w 2022 roku, pokazują, jak problem braku wody przekłada się na przemysł i energetykę. Powodzie natomiast obnażają luki w przygotowaniu do takiej sytuacji ekstremalnej, a także nierówności pomiędzy terenami miejskimi i wiejskimi. Północne aglomeracje również muszą modernizować systemy odprowadzające wodę i ostrzegawcze, lecz to społeczności wiejskie – często najbardziej niedoinwestowane – pozostają szczególnie narażone. Przykładem zaniedbania terenów wiejskich są konsekwencje powodzi w Miyun na obrzeżach administracyjnego miasta Pekinu, gdzie mieszkańcy musieli polegać głównie na samoorganizacji podczas ewakuacji i gdzie ze względu na brak odpowiednich działań zginęło 31 osób mieszkających w domu opieki.

Letnie anomalie pogodowe ujawniały granice technokratycznej kontroli wobec katastrof naturalnych. To wyzwanie staje się tym trudniejsze, że w odróżnieniu od przeszłości obecne kryzysy mają charakter niecykliczny, lecz strukturalny – wynikają ze zmian klimatycznych czy rosnącego zapotrzebowania przemysłowego. Zdolność Chin do adaptacji, polegającej na przejściu z modelu opartego na infrastrukturze do modelu opartego na zarządzaniu, zdecyduje nie tylko o stabilności wewnętrznej, lecz także o wiarygodności narracji rozwojowej kierowanej na zewnątrz. Woda nie jest więc wyłącznie kwestią zasobów, lecz także pytaniem o trwałość polityczną.

II. DYPLOMACJA RZĄDOWA

1 lipca: Minister spraw zagranicznych Wang Yi odbył oficjalną wizytę w Belgii i spotkał się z premierem Bartem De Weverem. Wizyta rozpoczęła europejskie tournée Wanga. De Wever podkreślił długą tradycję kontaktów Belgii z Chinami oraz rolę swojego kraju jako „bramy” dla współpracy Chiny-UE. Wang zwrócił uwagę na pragmatyczne podejście nowego belgijskiego rządu i gotowość do pogłębiania współpracy gospodarczej. 3 lipca Wang spotkał się także z belgijskim ministrem spraw zagranicznych Maximem Prévotem.

2-3 lipca: Wang Yi odbył serię spotkań z przedstawicielami unijnymi w ramach przygotowań do szczytu świętującego 50. rocznicę ustanowienia stosunków dyplomatycznych Chiny-UE. W jej trakcie spotkał się m.in. z przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulą von der Leyen, przewodniczącym Rady Europejskiej António Costem czy wysoką przedstawiciel UE ds. zagranicznych i bezpieczeństwa Kają Kallas (podczas dialogu strategicznego

Chiny-UE). Mimo deklaracji o wzajemnym szacunku czy współpracy mimo różnic spotkania nie przyniosły wymiernych rezultatów.

3-4 lipca: Wang Yi odbył oficjalną wizytę w Niemczech, spotykając się z m.in. kanclerzem Friedrichem Merzem oraz ministrem spraw zagranicznych Johannem Wadephulem w ramach chińsko-niemieckiego dialogu strategicznego ds. dyplomacji i bezpieczeństwa. Wang określił relacje chińsko-niemieckie jako filar współpracy Chiny-UE i wezwał Niemcy do pełnienia „konstruktywnej roli w UE”. Wadephul miał wyrazić wolę uczynienia z Niemiec „wiarygodnego i przewidywalnego partnera” Chin, zwracając uwagę na konieczność utrzymania ścisłej komunikacji i współpracy w obliczu kryzysów globalnych. Obie strony omówiły m.in. sytuację wokół Ukrainy, irański program nuklearny oraz wyzwania bliskowschodnie, deklarując gotowość do wspólnych działań na rzecz pokoju i stabilności.

4-5 lipca: Wang Yi odbył wizytę we Francji, spotykając się z prezydentem Emmanuelem Macronem oraz ministrem spraw zagranicznych Jean-Noëlem Barrotem, a także uczestnicząc w Mechanizmie wymiany międzyludzkiej na wysokim szczeblu. Macron określił relacje francusko-chińskie jako strategiczne i miał wezwać do wspólnej obrony multilateralizmu czy unikania konfrontacji blokowej, wyraził też otwartość na chińskie inwestycje i zadeklarował chęć wizyty w Chinach „w odpowiednim czasie”. Wang podkreślił, że w obliczu „globalnych turbulencji” wartość relacji chińsko-francuskich rośnie i zadeklarował gotowość do pogłębiania współpracy w obszarach takich jak energia jądrowa, zielona transformacja i sztuczna inteligencja. Obie strony omówiły m.in. kryzys ukraiński, sytuację na Bliskim Wschodzie i program nuklearny Iranu.

7-9 lipca: Premier Li Qiang uczestniczył w szczycie BRICS w Rio de Janeiro. W trakcie swoich wystąpień podkreślił konieczność obrony multilateralizmu, sprzeciwu wobec unilateralizmu i protekcyjizmu oraz wzmocnienia roli Globalnego Południa w systemie międzynarodowym. Zapowiedział m.in. utworzenie Chińskiego Centrum Nowej Produktywności BRICS oraz programu stypendialnego „Złota Czapla”.

Przyjęta na szczycie Deklaracja z Rio de Janeiro potwierdziła rozszerzenie formatu o Indonezję jako pełnoprawnego członka formatu oraz ustanowienie nowych państw partnerskich (Białoruś, Boliwia, Kazachstan, Kuba, Nigeria, Malezja, Tajlandia, Wietnam, Uganda i Uzbekistan). Dokument zawiera zapisy dotyczące reformy ONZ na rzecz większej reprezentacji państw rozwijających się, ram finansowania działań na rzecz klimatu, zasad inkluzywnego i

zrównoważonego rozwoju sztucznej inteligencji czy wspierania pokojowych rozwiązań konfliktów – w tym kwestii Palestyny.

Przy okazji szczytu Li spotkał się także z sekretarzem generalnym ONZ António Guterresem – który miał podkreślić spójność koncepcji Xi Jinpinga z celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych – oraz dyrektorką generalną Światowej Organizacji Handlu Ngozi Okonjo-Iweala, która miała pozytywnie oceniać wkład Chin w system handlu wielostronnego i wsparcie dla krajów najsłabiej rozwiniętych.

10–12 lipca: W Kuala Lumpur odbyło się forum ministrów spraw zagranicznych formatu Chiny–ASEAN. W trakcie wydarzenia wynegocjowano nowe warunki umowy o wolnym handlu w regionie, które obejmą obszary takie jak zrównoważony rozwój czy stabilność łańcuchów dostaw; Chiny stały się także sygnatariuszem Traktatu z Bangkoku, umowy o strefie bezatomowej w obszarze Azji Południowo–Wschodniej.

15 lipca: Premier Australii Anthony Albanese odbył oficjalną wizytę w Pekinie. W trakcie spotkania Xi Jinping podkreślił, że dzięki wspólnym wysiłkom relacje chińsko-australijskie wyszły z okresu „przestoju” i w ostatnich latach uległy poprawie, przynosząc wymierne korzyści obu narodom. Zaznaczył, że zasadniczą lekcją płynącą z tego doświadczenia jest konieczność przestrzegania zasady równości, poszukiwania wspólnego gruntu przy zachowaniu różnic i współpracy opartej na wzajemnych korzyściach. Albanese spotkał się także z Li Qiangiem, a także przewodniczącym Stałego Komitetu Ogólnochińskiego Zgromadzenia Przedstawicieli Ludowych Zhao Leji oraz uczestniczył w *China-Australia CEO Roundtable* z przedstawicielami biznesu.

24 lipca: W Pekinie odbył się dwudziesty piąty szczyt UE-Chiny zorganizowany z okazji 50. rocznicy nawiązania stosunków bilateralnych. Xi Jinping i Li Qiang spotkali się z przewodniczącym Rady Europejskiej Antonio Costą, przewodniczącą Komisji Europejskiej Ursulą von der Leyen i wysoką przedstawiciel UE ds. zagranicznych i bezpieczeństwa Kają Kallas.

Ostatecznie jedyne uzgodnienia szczytu dotyczyły kwestii klimatycznych oraz ogólnikowych procedur awaryjnego eksportu metali ziem rzadkich – trudno jednak uznać je za wymierne osiągnięcia. Sama organizacja wydarzenia również dawała do myślenia; przeniesienie obrad z Brukseli do Pekinu i skrócenie ich z dwóch dni do jednego wyraźnie sugerowały, że stronie chińskiej nie zależało na pogłębionej rozmowie z UE. Takie podejście wpisuje się w szerszą linię polityki Pekinu wobec Europy, konsekwentnie realizowaną od objęcia urzędu przez

prezydenta USA Donalda Trumpa, w której Unia traktowana jest raczej jako peryferyjny partner gospodarczy niż realny gracz geopolityczny.

14-15 sierpnia: Wang Yi spotkał się z ministrami spraw zagranicznych Kambodży Prak Sokhonnem i Tajlandii Maris Sangiampongsem przy okazji spotkania Mechanizmu Współpracy Lancang-Mekong. Rozmowa dotyczyła sporu granicznego kambodżańsko-tajskiego załagodzonego wcześniej procesem mediacyjnym prowadzonym przez Malezję i zawieszeniem broni. Wang podkreślał, że obie strony wyrażają wolę wznowienia dialogu i poprawy stosunków bilateralnych, a spotkanie ministrów Lancang-Mekong w Chinach stanowi ku temu doskonałą okazję.

20 sierpnia: Lu Shan objął stanowisko ambasadora Chin w Polsce. Lu przejął placówkę po Sun Linjiangu, który w czerwcu 2025 roku został mianowany specjalnym przedstawicielem chińskiego rządu ds. euroazjatyckich. Lu wcześniej kierował ambasadą w Afryce Zachodniej, a także jako dyrektor Departamentu Spraw Europejskich w chińskim MSZ. Nowy ambasador zaledwie dziesięć dni później opublikował swój pierwszy op-ed, opowiadając, jak „z zainteresowaniem poznaje ten ważny kraj Europy Środkowo-Wschodniej”, a także o emocjach towarzyszącym mu przy zwiedzaniu pomnika powstańców warszawskich na placu Krasińskiego w Warszawie.

26 sierpnia: Xi Jinping spotkał się w Pekinie z przewodniczącym Dumy Państwowej Rosji Władysławem Wołodinem. Xi podkreślił strategiczne znaczenie relacji chińsko-rosyjskich, wspólne poświęcenie w II wojnie światowej oraz potrzebę pogłębiania zaufania, współpracy i obrony multilateralizmu. Wołodin przekazał pozdrowienia od Władimira Putina i zadeklarował gotowość Dumy do rozwijania współpracy legislacyjnej i wdrażania uzgodnień obu przywódców. Dzień wcześniej Wołodin spotkał się także z Zhao Lejim, przewodniczącym Stałego Komitetu OZPL w ramach 10. posiedzenia Komitetu Współpracy Parlamentarnej Chin–Rosja, gdzie obie strony akcentowały rolę pracy legislacyjnej w pogłębianiu partnerstwa.

31 sierpnia-1 września: W Tiencinie odbył się doroczny szczyt Szanghajskiej Organizacji Współpracy (SOW) z udziałem dziesięciu państw członkowskich oraz licznych partnerów regionalnych i ONZ. Spotkanie potwierdziło rosnącą rolę Chin w kształtowaniu alternatywnego ładu międzynarodowego i stało się okazją do serii rozmów bilateralnych przez Xi, w tym z premierem Indii Narendrą Modim, który odwiedził Chiny po raz pierwszy od siedmiu lat, najprawdopodobniej, aby wysłać podprogowy przekaz do USA w związku z wysokimi cłami nałożonymi na Nowe Delhi.

Najważniejszym rezultatem wydarzenia było ogłoszenie powstania Banku Rozwoju SOW, mogącego prowadzić do utworzenia alternatywnego systemu płatności nieopartego na dolarze oraz sześciu nowych platform współpracy sektorowej, co dodatkowo umacniło przewodnią rolę Pekinu w organizacji. Xi zainaugurował także Globalną Inicjatywę Zarządzania jako czwartą globalną inicjatywę Chin, wskazując SOW jako narzędzie wdrażania jej założeń.

KOMENTARZ

W lipcu i sierpniu 2025 roku, w kontekście eskalującego sporu granicznego między Kambodżą a Tajlandią, Chiny ponownie podjęły próbę zaprezentowania się jako mediator i odpowiedzialny gracz międzynarodowy. Konflikt o przebieg granicy tajsco-kambodżańskiej, sięgający początków XX wieku, wybuchł na nowo pod koniec maja 2025 roku po incydencie, za który żadna ze stron nie bierze odpowiedzialności. Do najpoważniejszej eskalacji sporu doszło jednak pod koniec lipca, w wyniku której zginęło kilkanaście osób, a kilkadziesiąt zostało rannych.

Pekin od początku starał się realizować swoje ambicje rozjemcze. Już 11 lipca, podczas spotkania ministrów spraw zagranicznych ASEAN, Wang Yi wezwał Tajlandię i Kambodżę do powściągliwości i zaoferował „obiektywne i sprawiedliwe” usługi mediacyjne. Później podkreślał, że spór jest spuścizną epoki kolonialnej, sugerując przewagę Chin nad państwami zachodnimi. Decydującą rolę w procesie mediacji odegrała jednak Malezja. Premier Anwar Ibrahim, obecny przewodniczący ASEAN, zainicjował w Kuala Lumpur rozmowy, które szybko doprowadziły do zawieszenia broni. W negocjacjach uczestniczyli także przedstawiciele chińscy i amerykańscy, choć to malezyjska dyplomacja wyszła na pierwszy plan. Mimo to w połowie sierpnia, już po zawieszeniu broni przy okazji spotkania Mechanizmu Współpracy Lancang–Mekong w Yunnan, Wang ponownie zaangażował się w konflikt, oferując pomoc w rozminowaniu, ponownym otwarciu granic i odbudowie bilateralnego zaufania. Wszystkie te działania świadczyły o determinacji Pekinu, aby uczestniczyć w procesie pokojowym.

Chińska aktywność wynikała z motywacji strategicznych, gospodarczych i geopolitycznych. Pogranicze tajsco-kambodżańskie leży na trasie kluczowych korytarzy Inicjatywy Pasa i Szlaku, łączących prowincję Junnan z Bangkokiem i

kambodżańskimi projektami portowymi. Długotrwała destabilizacja zagrażałaby zarówno infrastrukturze, jak i zaufaniu inwestorów w strefach chińskich przedsięwzięć, a także bezpieczeństwu łańcuchów dostaw, osłabionych już konfliktem w Mjanmie. Pekin traktował jednak mediację nie tylko jako narzędzie ochrony własnych interesów, lecz także jako element poprawy wizerunku w obliczu krytyki asertywnych działań chociażby na Morzu Południowochińskim. Sukces rozmów pokojowych mógłby też być wpisany w Globalną Inicjatywę Bezpieczeństwa, która ma prezentować chińską wizję ładu międzynarodowego jako alternatywę wobec zachodnich modeli.

Na poziomie bilateralnym Kambodża jest zależna od inwestycji i relacji handlowych z Chinami, a Tajlandia – po częściowym ochłodzeniu relacji z USA – stała się dla Pekinu polem do zwiększania wpływów. Próby mediacyjne były więc narzędziem równocześnie umacniającym relacje chińsko-kambodżańskie i testującym granice polityki Bangkoku. Obie strony konfliktu nie wykazywały jednak większego entuzjazmu wobec pomysłu chińskiej mediacji. W dyskursie tajskim akcentowano rozległą współpracę wojskową Chin z Kambodżą – od transferów uzbrojenia po ćwiczenia „Golden Dragon” – jako czynnik zachęcający Phnom Penh do bardziej asertywnej postawy. Krytycy posuwali się wręcz do oskarżeń, że chińskie dostawy broni pośrednio umożliwiły ostatnie ataki. Z kolei Kambodża obawia się nadmiernej zależności od Chin i wyraźnie preferowała mediację na forach wielostronnych takich jak ASEAN czy ONZ.

Nieufność wobec Pekinu była widoczna również wśród państw ASEAN, które niesłusznie obawiały się, że chińska aktywność przyćmi centralną rolę stowarzyszenia w regionie. Skuteczna mediacja Malezji podkreśliła jednak, że to właśnie ta organizacja pozostaje głównym filarem regionalnego zarządzania kryzysami, a mocarstwa zewnętrzne mogą jedynie pełnić funkcję pomocniczą. Warto jednak podkreślić, że dużą zasługę w rozwiązaniu konfliktu miały także USA i prezydent Trump, który groził nałożeniem dotkliwych ceł na obie strony w razie nieosiągnięcia pokoju. Za te wysiłki Kambodża nominowała go nawet do Pokojowej Nagrody Nobla. Na tym tle wysiłki Pekinu jawiły się jako mało efektywne.

Kryzys na granicy tajsko-kambodżańskiej pokazał, że choć Pekin próbował wykreować się na lidera i mediatora, jego wysiłki nie przyniosły realnych rezultatów. Ostatecznie to ASEAN i USA odegrały decydujące role, podczas gdy sąsiedzi pozostali nieufni wobec chińskich intencji. Mimo to Pekin wciąż usiłuje przechwycić narrację, przedstawiając swoją rolę jako konstruktywną i niezbędną

dla stabilności regionu, co pokazało sierpniowe spotkanie trójstronne w przededniu posiedzenia Mechanizmu Współpracy Lancang-Mekong.

III. DYPLOMACJA PARTYJNA

9 lipca: Liu Jianchao, dyrektor Wydziału Łączności Międzynarodowej KC KPCh, spotkał się z delegacją medialną z 12 państw Azji i Afryki, której przewodniczył Wee Ka Siong, poseł i lider Malezyjskiego Stowarzyszenia Chińskiego. W składzie znaleźli się przedstawiciele mediów m.in. z Kambodży, Indonezji, Kazachstanu, Malezji, Pakistanu, Singapuru, Tajlandii, Uzbekistanu, Wietnamu, Nigerii, RPA i Tanzanii. W centrum rozmów znalazły się kwestie roli mediów w pogłębianiu zrozumienia między narodami, wzmacnianiu głosu „Globalnego Południa” i promowaniu dialogu cywilizacji. Liu podkreślił solidarność państw rozwijających się w obronie multilateralizmu i porządku międzynarodowego opartego na prawie. Delegacja zadeklarowała wolę wykorzystania konferencji jako „platformy dla globalnej współpracy”.

9 lipca: Wicedyrektor WŁM KPCh Li Mingxiang spotkał się z delegacją liderów partii z frankofońskich i luzofońskich państw Afryki Subsaharyjskiej. Rozmowy dotyczyły wdrażania ustaleń szczytu FOCAC, wzmocnienia komunikacji strategicznej, wymiany doświadczeń w zakresie zarządzania państwem i partią oraz pogłębiania współpracy praktycznej. Strona afrykańska podkreśliła długotrwałą przyjaźń z Chinami, wolę utrzymania strategicznej niezależności i dostosowywania ścieżek rozwoju do własnych warunków.

10 lipca: Liu Jianchao spotkał się z byłym premierem Japonii Yukio Hatoyamą, byłym członkiem Partii Demokratycznej. Strony omówiły perspektywę poprawy stosunków chińsko-japońskich po spotkaniu Xi Jinpinga z premierem Shigeru Ishibą w Limie w listopadzie 2024 roku. Liu podkreślił potrzebę rozwijania poprawnej percepcji strategicznej, utrwalania mechanizmu wymian kadr partii rządzących i pogłębiania współpracy gospodarczej. Strony odniosły się do znaczenia wspólnej pamięci historycznej w 80. rocznicę zwycięstwa w wojnie antyfaszystowskiej. Hatoyama podkreślił konieczność refleksji Japonii nad własną przeszłością.

10 lipca: Wicedyrektorka WŁM KPCh Sun Haiyan spotkała się z delegacją partii politycznych z Azji Południowej i Azji Południowo-Wschodniej, której przewodniczył były premier Nepalu Jhala Nath Khanal. Sun zaakcentowała

znaczenie państw sąsiednich w polityce zagranicznej Chin i gotowość KPCh do dalszego pogłębiania wymiany doświadczeń oraz wspólnego budowania wspólnoty losu. Strony poparły chińską Globalną Inicjatywę Cywilizacyjną i zadeklarowały wolę zacieśnienia współpracy gospodarczej, kulturalnej i turystycznej.

11 lipca: Liu Jianchao spotkał się z delegacją przywódców partii arabskich pod przewodnictwem byłego premiera Egiptu Essama Sharafa. Rozmowy dotyczyły zacieśnienia współpracy w ramach Pasa i Szlaku, trzech globalnych inicjatyw Xi Jinpinga oraz wymiany doświadczeń w zarządzaniu państwem i partią. Liu podkreślił rolę Chin i państw arabskich w budowaniu sprawiedliwszego systemu globalnego zarządzania oraz zadeklarował wsparcie dla sprawy palestyńskiej. Strona arabska wyraziła uznanie dla chińskiej Globalnej Inicjatywy Cywilizacyjnej i zapowiedziała wdrażanie jej założeń w krajach arabskich, podkreślając gotowość do pogłębienia współpracy politycznej, młodzieżowej i społecznej z KPCh.

11 lipca: Liu Jianchao spotkał się z delegacją liderów partii z Europy Zachodniej, której przewodniczył były premier Belgii Yves Leterme z chadeckiej partii Chrześcijańscy Demokraci i Flamandowie. Rozmowy dotyczyły znaczenia Globalnej Inicjatywy Cywilizacyjnej i 50-lecia nawiązania stosunków dyplomatycznych Chiny-UE. Liu podkreślił wolę rozwoju partnerskich relacji i pogłębiania współpracy w różnych dziedzinach. Strona europejska miała uznać inicjatywę Xi za ważny wkład w „dialog cywilizacji”, wskazując na potrzebę wzmacniania współpracy mimo istniejących różnic. W spotkaniu uczestniczyli m.in. byli wiceprzewodniczący parlamentów Francji i Hiszpanii, były minister spraw zagranicznych Grecji, prezes Komunistycznej Partii Hiszpanii oraz przedstawiciele partii z Cypru i Austrii.

17 lipca: Liu Jianchao spotkał się z Adamem Adamsem, sekretarzem generalnym australijskiego Departamentu Spraw Zagranicznych i Handlu. Rozmowy nawiązywały do wcześniejszego spotkania Xi Jinpinga z premierem Anthonyem Albanese z 15 lipca, podczas którego określono kierunki rozwoju stosunków dwustronnych. Liu wyraził wolę pogłębiania współpracy gospodarczej, wymiany międzyludzkiej i dialogu politycznego oraz podkreślił znaczenie stabilności w regionie Azji i Pacyfiku. Adams wskazał na pozytywne sygnały płynące z wizyty Albanesego w Chinach, potwierdził przestrzeganie zasady „jednych Chin” i gotowość Australii do rozwijania współpracy między partiami oraz w różnych dziedzinach gospodarki i edukacji.

21 lipca: Liu Jianchao spotkał się z delegacją wielopartyjną z Włoch pod przewodnictwem Vinicio Peluffo, przewodniczącego stowarzyszenia „Przyjaciele Chin” w parlamencie włoskim. Liu podkreślił znaczenie 20-lecia bilateralnego partnerstwa strategicznego i 700. rocznicę śmierci Marco Polo, wskazując na potrzebę rozwijania współpracy gospodarczej, kulturalnej i instytucjonalnej. Zaznaczył, że Chiny i Europa są partnerami, a nie rywalami oraz oczekiwał pozytywnej roli Włoch w rozwoju relacji Chiny-UE. Strona włoska zadeklarowała wolę pogłębienia współpracy dwustronnej w wielu sektorach, w tym cyfryzacji i energetyce oraz poparcie dla multilateralizmu i stabilnych relacji UE-Chiny.

22 lipca: Liu Jianchao spotkał się z delegacją partii Gruzjińskie Marzenie, której przewodniczył wiceprzewodniczący parlamentu Gia Volski. Liu podkreślił pozytywną dynamikę partnerstwa strategicznego i wolę dalszego wspierania się w kwestiach kluczowych interesów. Strony omawiały współpracę w polityce, gospodarce, kulturze i w ramach Pasa i Szlaku, a także znaczenie Gruzji jako państwa leżącego na styku Europy i Azji. Volski zadeklarował poparcie dla chińskich inicjatyw globalnych oraz gotowość do pogłębienia relacji gospodarczych, inwestycyjnych i kulturalnych. Obie strony podkreśliły wagę współpracy partyjnej i wymiany doświadczeń w zarządzaniu państwem i partią.

31 lipca: Wicedyrektor WŁM KPCh Lu Kang spotkał się z Tanem Senem, prezesem Rady Biznesu USA-Chiny. Lu przedstawił ustalenia Biura Politycznego KC KPCh z 30 lipca i zaprosił środowiska biznesowe USA do udziału w IV Plenum KC. Podkreślił stabilność polityki Chin wobec USA i oczekiwał konstruktywnej roli amerykańskiego biznesu w promowaniu prawdziwego obrazu Chin. Tan ocenił, że stabilne relacje dwustronne są kluczowe dla firm amerykańskich i zadeklarował wolę dalszego wspierania dialogu i współpracy.

10 sierpnia: Dyrektor i wicedyrektorka Wydziału Łączności Międzynarodowej KPCh Liu Jianchao i Sun Haiyan zostali zatrzymani i przesłuchani. Liu miał zostać osadzony po powrocie z podróży służbowej w Singapurze, Afryce Południowej i Algierii. Jego aresztowanie stanowi pierwsze zatrzymanie osoby na tak wysokim stanowisku od czasu aresztowania Qin Ganga w 2023 roku.

W przeciwieństwie do Liu, Sun Haiyan, pierwsza i jedyna kobieta wśród wicedyrektorów WŁM KPCh, pojawiła się już publicznie na wydarzeniu w połowie sierpnia.

12 sierpnia: Wicedyrektor WŁM KPCh Ma Hui spotkał się z Hou Mingke, globalnym dyrektorem ds. relacji rządowych Nokii. Ma wskazał, że spotkanie

Xi Jinpinga z biznesem międzynarodowym w marcu potwierdziło wolę dalszego otwarcia Chin, a w obliczu protekcyjizmu współpraca chińsko-europejska nabiera szczególnego znaczenia. Hou podkreślił 40-letnią obecność Nokii na rynku chińskim i zapowiedział dalsze inwestycje w sektorze telekomunikacyjnym, podkreślając znaczenie dla stosunków Finlandia-Chiny i UE-Chiny.

KOMENTARZ

Na początku sierpnia 2025 roku zagraniczne media doniosły, że Liu Jianchao, szef Wydziału Łączności Międzynarodowej KPCh został zatrzymany i przesłuchany przez chińskie władze. Według informacji prasowych, Liu miał zostać odprowadzony po powrocie do Pekinu z podróży służbowej do Singapuru, RPA i Algierii; jego dom został przeszukany. Władze nie podały jeszcze żadnego oficjalnego wyjaśnienia tej sytuacji, a Liu od tamtego czasu nie pojawił się publicznie. Na stronie Wydziału Łączności Międzynarodowej Liu nadal widnieje jako jego dyrektor. Incydent ten stanowi najpoważniejsze dochodzenie wobec chińskiego dyplomaty od czasu odwołania Qin Ganga w 2023 roku.

Liu jest szczególnym politykiem także ze względu na jego ścieżkę kariery. Z wykształcenia dyplomata po Uniwersytecie Oksfordzkim, pełnił różne funkcje w ambasadach w Londynie, Dżakarcie czy Manili, a także pracował w MSZ jako jego główny rzecznik. Jednak Liu spędził także kilka lat w aparacie dyscyplinarnym partii. W latach 2015–2018 pełnił wysokie funkcje w Centralnej Komisji Kontroli Dyscyplinarnej, nadzorując m.in. słynne operacje „Fox Hunt” i „Sky Net” mające na celu sprowadzanie chińskich dysydentów z zagranicy pod pozorem walki z korupcją czy ścigania przestępców finansowych. Brał również udział w pilotażowym wdrażaniu systemu *liuzhi* 留置 instytucjonalizującego pozasądowe zatrzymania bez kontaktu ze światem zewnętrznym. Według analityków połączenie doświadczenia ze świata dyplomatycznego i bezpieczeństwa wewnętrznego uczyniło z niego zaufaną postać w systemie Xi Jinpinga – zdolną zarówno do reprezentacji na zewnątrz, jak i do egzekwowania dyscypliny wewnątrz aparatu partyjnego.

Jego powrót do dyplomacji w 2018 roku, a następnie objęcie kierownictwa Wydziału Łączności Międzynarodowej w 2022 roku podniosły go do rangi

ministerialnej i zapewniły członkostwo w Komitecie Centralnym KPCh. Pod przywództwem Liu WŁM zyskał na znaczeniu – jego działania stały się bardziej widoczne w Europie, Afryce czy Azji Południowo-Wschodniej, a oprócz tradycyjnych kontaktów z partiami politycznymi działalność sięgnęła również think tanków czy organizacji pozarządowych. Sam Liu również bardzo aktywnie uczestniczył w wizytach zagranicznych. Jego wizyta w Stanach Zjednoczonych w 2024 roku – obejmująca spotkania z sekretarzem stanu Antonym Blinkenem i czołowymi amerykańskimi inwestorami – była powszechnie interpretowana jako „próba generalna” przed objęciem teki ministra spraw zagranicznych.

Zatrzymanie Liu ma dwojakie konsekwencje. Na płaszczyźnie wewnętrznej sygnalizuje utrzymującą się niepewność polityczną; zatrzymanie poprzedniego ministra spraw zagranicznych Qin Ganga zmusiło jego poprzednika Wanga Yi do powrotu na stanowisko mimo zaawansowanego wieku (w październiku będzie obchodzić 72. urodziny). Aresztowanie Liu zatem powtórnie pozbawia system kolejnego możliwego następcę Wanga, pogłębiając problem sukcesji przed XXI Zjazdem Partii w 2027 roku. Polityczna kontrola nad organami prowadzącymi politykę zagraniczną Chin może być powiązana z rywalizacją wewnątrz partii, co sugerowali niektórzy analitycy już przy aresztowaniu Qina; w tym kontekście usunięcie Liu może być strategicznym posunięciem w szerszej walce o wpływy i polityczną lojalność przed zjazdem.

Na płaszczyźnie zewnętrznej nieobecność Liu osłabia zdolność Pekinu do prezentowania ciągłości w polityce zagranicznej w momencie nasilonych napięć globalnych. Dla obserwatorów zagranicznych z kolei stanowi to kolejne potwierdzenie, że o karierze w partii decyduje przede wszystkim lojalność polityczna i wewnętrzne dochodzenia, a nie kompetencje zawodowe czy reputacja międzynarodowa.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

